De Heraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het nadrukken van den inhoud van dit blad is verboden overeenkomstig de Wet op het Auteursrecht.

Dit blad wordt geregeld des *Vrijdags* aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseeren aan de **REDACTIE**. Abonnementen en Advertentien aan de **ADMINISTRATIE Bureau: Warmoesstraat 96, te Amsterdam.**
Inzendingen, die later dan *Donderdag* 's namiddags te 12 uren worden ontvangen, kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Zondag 7 September 1913. N°. 1859.

Abonnementsprijs: *franco* aan huis, per drie maanden *f* **1.20**, voor België per jaar *f* **5.30** bij vooruitbetaling, voor het verdere Buitenland en Ned.-Indië per jaar *f* **6** bij vooruitbetaling. Afzonderlijke nummers *f* —,**10**. Abonnementen worden aangenomen door het Bureel te Amsterdam, Boekhandelaren, Postdirecteuren enz.
Advertentiën: van 1 tot 6 regels *f* **1.20**, voor elken regel meer *f* —,**20**. Aanvragen en vermelding van liefdegaven *f* —**12** per regel.

„Hier is de lijdzaamheid der heiligen".

> Indien iemand in de gevangenis leidt, die gaat zelf in de gevangenis; indien iemand met het zwaard zal dooden, die moet zelf met het zwaard gedood worden. Hier is de lijdzaamheid en het geloof der heiligen. Openb. 13 : 10

Er is tweeërlei lijdzaamheid, de eerste aan allerlei soort lijders, de tweede alleen aan de „heiligen" gemeen.

De eerste zou men de *gevoelloose* lijdzaamheid kunnen noemen. Die vindt ge niet bij dezulken, die schier duurzaam geluk en voorspoed genoten, verwende, bedorven gelukskinderen, gelijk men ze wel eens noemt. Gebeurt het toch, dat dezulken onverhoeds door slag na slag getroffen werden, dan ontgaat hun meest alle zelfbeheersching, en uit zich in 't gekerm der wanhoop hun bittere klacht. Maar wel stuit ge ten leste op die gevoelloosheid onder het lijden bij de Jobskinderen, als wij ze zoo noemen mogen. Ongelukkige wezens, wien van der jeugd af leed na leed en smart na smart getroffen heeft; over wie al de jaren huns levens zoo goed als nooit een vriendelijke lentezon is opgegaan; die alle kwalen hebben doorgemaakt; al wat hun lief was, ten grave hebben uitgedragen; door verlies na verlies ook in hun zaken achtervolgd werden; en die, ten leste onder den indruk geraakt, alsof, zooals de psalm zegt, het onheil voor hen geboren ware, den moed om er tegen in te worstelen, hebben opgegeven, traanloos hun oog lieten verdorren, en ten slotte alle gevoel voor wat hen trof, hebben ingeboet.

Maar heel anders is de lijdzaamheid van Gods heiligen. Bij hen is 't onder al wat hun overkomt ééne verheffing des geloofs, mits ge 't woord „heiligen" niet misverstaat. Met „heiligen" toch bedoelt de Schrift in 't minst niet personen van hoogeren zedelijken levensstandaard. Dezulken toch vindt ge ook onder de kinderen der wereld. In meer dan één opzicht stond een keizer als Marcus Aurelius zedelijk hooger dan koning David. Neen, dit „heiligen" in de Schrift is in volstrekten zin genomen, en doelt op dezulken, voor wier zonde het alverzoenend offer is gebracht. Onze Catechismus spreekt het zoo ampel uit, personen zijn 't, die zeggen kunnen, dat 't nu zóó met hen staat, alsof ze nooit zonde gekend noch gedaan hadden, ja, als hadden ze 't al zelf volbracht, wat Christus voor hen volbracht.

Zoo één *heet* niet maar, doch *is* heilig Noolt zonde gehad of gedaan en al wat Gods wet eischt, volbracht! Wat zou er dan nog aan de volstrekte heiligheid ontbreken?

En toch, dat is 't wat de Schrift van *al* Gods kinderen betuigt, voor zoover ze de offerande van 't heilige Gods Lam met een geloovig hart aannemen.

En deze heiligen nu worden ook door het kruis achtervolgd, en ook zij verkeeren hieronder lijdzaam, maar in de lijdzaamheid van deze heiligen ergert u niet de gevoelloosheid, maar schittert veeleer het teederst gevoel voor leed en smart, doch beheerscht en bedwongen door het geloof.

Gevoelloos onder het leed zijn Gods kinderen in 't minst niet. Zelfs onder het vijfde zegel gaat nog de kreet der wrake op: „Hoelang, o heilige en waarachtige Heerscher, oordeelt en wreekt gij ons bloed niet?" Maar hun werd gezegd, „dat ze nog een kleinen tijd wachten zouden." Hier dus het tegendeel van om niets meer gevende gevoeloosheid.

Als 't straf toegaat, hebben Gods kinderen één leven van kruis en smaad. De wereld hoont ze, smaad achtervolgt hen. Allerlei leed wordt hun berokkend. Ze worden benadeeld in hun bedrijf en beroep. Ten leste worden ze in hun levenspositie aangetast, achteruit gezet, onderdrukt, en als 't op 't ergst gaat, vervolgd en opgeeischt voor het martelaarschap. Het is zoo, niet allen treft dit gelijke lot. Er zijn ook tal van Christenen die gezocht en geëerd zijn, en die lieder lief vindt, maar vraag dan ook niet, hoe slap ze zich in den grooten wereldstrijd aanstellen. De apostelen hebben 't wel anders ondervonden, en Jezus zelf heeft 't ons wel anders aangezegd. Met de Schrift voor zich, heeft dan ook elk belijder of elke belijderesse, die als opkomende voor de eere Christi, niets dan hulde van de wereld inoogst, zich wel scherpelijk af te vragen, of zijn getuigenis wel rondborstig en doortastend is.

Maar laat die gelukskinderen onder de belijders dan nu rusten, daarom blijven er nog altoos tal en tal van „heiligen", die maar al te goed 't woord verstaan hebben: „Neem uw kruis op u en volg mij!" en dezen zijn 't, bij wie de lijdzaamheid der heiligen tot haar recht moet komen.

Niet ongevoelig zijn voor de smart van 't kruis. Veeleer diep en ten volle de pijn in de ziel voelen. Niet hooghartig zich boven smaad en hoon verheffen, als stond men te hoog om er door gedeerd te worden. Veeleer elke krenking smartelijk ondergaan. Bij elke achteruitzetting om Christus wille, gewaar worden dat 't zeer doet. Sterker en meer nog, bij 't vlijmen van al zulke smart, er zich steeds scherper van bewust worden, dat ons *onrecht* geschiedt, ja, dat in ons de zake Gods en de eere Christi wordt aangerand. En dan toch in stillen ootmoed voor zijn God de knie buigen, en in lijdzaamheid zijn kracht zoeken, ten einde toe.

Is dit ook uw zielservaring?

Draagt ook gij in tal van opzichten 't lijden van het kruis der wereld om uws lieven Heilands wil? Glijdt ge daar niet over heen, maar voelt ge er het pijnlijke van? En kunt ge dan toch in oprechtheid voor uw God betuigen, dat ge dit uw kruis met heilige lijdzaamheid zonder verzet, zonder morren, zonder bitterheid in de ziel draagt?

O, Wees ook hierin waar voor uzelf, en misleid u niet. Steeds toch hebben Gods kinderen de klacht geuit, dat ze maar al te vaak in lijdzaamheid te kort schoten, bitterheid voelden tegen de lieden der wereld die 't hun aandeden, en soms meer opstoven in hun boosheid, dan dat ze 't kruis, hun opgelegd, in lijdzaamheid droegen.

Maar zeg nu zelf, waaraan lag dit dan anders, dan dat ge uw adelbrief als „heiligen" weer wegschoofi?

Daarin ligt de jammer. Dan deinst 't geloof. Door dat deinzen van geloof zinken we weer terug in 't najagen van burgerlijke braafheid. Van de volle, rijke, alle zonde toedekkende verzoening in Christus werkt er dan niets meer in ons. We voelen ons niet meer als „heiligen", omdat 't geloof inzonk. En dan natuurlijk kan ook de „lijdzaamheid der heiligen" niet meer ons deel zijn.

Het een hangt altoos aan het ander.

Vol geloof, dan voelt ge u als een heilige, niet door uzelf, maar alleen door Gods genade; en zóó zijt ge u niet weer bewust als een heilige voor uw God te staan, of de lijdzaamheid komt weer vanzelf in u op. Ge ziet 't op Golgotha. Christus was *de* Heilige. Hem deed satan den dood op Golgotha aan. En in Hem zelf, op Golgotha in 't minst geen gevoeloosheid voor de stervenssmarte. Veeleer een roepen uit 't diepst der ziel: „Mijn God, mijn God, waarom hebt Gij mij verlaten". Maar dat ook op die smartkreet de juichkreet van de lijdzaamheid volgend: „Vader, in uwe handen beveel ik mijnen geest".

Zijt nu ook gij een van Jezus geheiligden dan komt ook in uw ziel vanzelf de heilige lijdzaamheid op. Niet de lijdzaamheid die niets voelt, doch veeleer de lijdzaamheid die alles zeer diep voelt, maar die, omdat 't *geloof* nog dieper dan 't *gevoel* gaat, 't al in Jezus overwint.

DR. A. K.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. Houtzagers van den heer A. S. Leys te Aardenburg *f* 1.

Dringend verzoeken wij onzen scholen te willen gedenken.

Ds. J. H. HOUTZAGERS, *Voorzitter.*
Kootwijk.

Uit de Pers.

Over de Catechisaties, schrijft Ds. J. Breukelaar het volgende, dat we aan de *Utrechtsche Kerkbode* ontleenen:

Nu de catechisatiën weer een aanvang nemen, acht ik het niet overbodig om de ouders, — althans die uit mijn wijk en naar ik van mijn ambtsbroeders verneem, hebben ook zij vaak reden tot klachte, — eens op te wekken om wat meer belangstelling in de catechisatiën te toonen, en te zorgen dat hun kinderen aanstonds en getrouw komen en leeren wat hun opgegeven wordt.

Mijn ervaring was, vooral in het laatste jaar, van September '12 tot Juni '13, verre van bemoedigend.

Ik wil de goeden niet gaarne te na komen. Daar zijn leerlingen die nooit verzuimen, ijverig hun werk maken, goed acht geven op wat behandeld wordt, uitnemende vorderingen maken, wier kennis vermeerdert en die reden geven tot groote tevredenheid. Het is een genot om met die leerlingen zich wekelijks een uur bezig te houden. En het is opmerkelijk, die leerlingen zijn meestal uit gezinnen, waarin goede tucht heerscht, de kinderen in onderdanigheid worden gehouden, Gods Woord in eere is en de Zondag wordt geheiligd door het naarstiglijk opgaan tot Gods huis. Voor zoover onze ervaring strekt kan men meestal in de leerlingen en hun gedrag de afspiegeling zien van het gezin, waaruit zij komen. Daar zijn uitzonderingen. Daar zijn kinderen die afwijken van der ouderen voorbeeld, vermaning en tucht. Maar die uitzonderingen bevestigen den regel, dat de kinderen, *ook in hun houding ter catechisatie*, het gezin teekenen, waaruit zij zijn. Daarom te meer is een woord tot de ouders niet overbodig, opdat de verbetering kome, die zoo dringend noodig is.

Vooreerst komen vele leerlingen eerst in de derde, vierde, soms vijfde week na den aanvang der catechisatiën opdagen. Waarom toch? Als gij in aanmerking neemt dat er voor elk der leerlingen hoogstens een 40 catechisatie uren zijn in het jaar, omdat de vacantie maanden Juli en Augustus en de feestweken er af gaan, dan moet ieder toch toestemmen dat dit getal niet moet worden verminderd en er eerst nog weer een week of vier, vijf moeten verloren gaan. Wat in de eerste weken behandeld wordt is dan voor de laatkomers voorbij. Die gedeelten der waarheid worden dan voor hen op de catechisatie niet meer besproken.

Vooral valt te klagen over het gedurig verzuim. De gewoonte is dat de ouders der leerlingen, die drie weken zonder kennisgeving verzuimen, daarvan bericht ontvangen, en indien dat niet helpt door de ouderlingen worden bezocht. Maar nu zijn er, die zoo om de twee of drie weken eens opdagen om zoodoende de berichten aan hun ouders te voorkomen, die gedurig hun ouders bedriegen en u ten slotte noodzaken om van *elke* absentie bericht te zenden. Dat helpt dan *alleen* als de ouders *willen* meewerken, nog *gezag* hebben, en hun kinderen in *onderdanigheid* weten te houden. Maar in dat opzicht is het in onzen tijd treurig gesteld. In menig gezin viert de revolutie hoogtij en doen de kinderen wat zij willen.

Allerlei wordt uitgedacht om weg te blijven. Meermalen is voorgekomen dat onwilligen aan hun ouders vertelden, dat de een of andere jongen of meisje gezegd had, dat er geen catechisatie gehouden werd en dat zij *daarom* niet zijn gegaan. Laten echter de ouders voor altijd weten, dat het zoo goed als nooit voorvalt dat er, behalve in de vacantie, geen catechisatie wordt gehouden. En indien het een enkele maal voorkomt, dan wordt dat óf 's weeks te voren op de catechisatie óf des Zondags van de kansels officieel bekend gemaakt, zoodat niemand op het gezegde van den een of ander, die gaarne verzuim veroorzaakt, moet afgaan.

Maar de schuld van het gedurig verzuim ligt niet alleen bij de leerlingen. Daar zijn belaas ouders, die dat niet tegengaan, die de catechisatien zoo weinig waardeeren, dat zij om allerlei boodschappen en boodschapjes de kinderen vergunnen te verzuimen. Alles en allerlei laat men gaan voor de catechisatie. Die schijnen velen te beschouwen als een soort liefhebberijtje van den predikant. Men acht ze niet kwaad, och neen. En om den predikant te believen wil men dan ook de kinderen wel zenden. Maar ze konden toch ook haast evengoed worden gemist. Och, zoo hoorden wij hier in Utrecht eens een vader zeggen, als God de kinderen niet bekeert, geeft dat leeren toch niets. En als de Heere dat doet, komt het toch wel terecht. Is het wonder dat de kinderen verzuimen, als zij in huis zóó hooren spreken, en zulk een onverantwoordelijke geringschatting der genademiddelen openbaar wordt? Mijn lijst wijst dan ook van sommige catechisanten meer uren aan, waarin zij verzuimden, dan waarin zij tegenwoordig waren.

Door dat veelvuldig verzuim gaan niet alleen de uren waarin zij afwezig zijn voor de wegblijvers verloren, maar geven ook de uren waarin zij tegenwoordig zijn weinig nut. Zij die om de twee of drie weken eens komen, hebben dan niets geleerd, want zij wisten dan niet wat zij leeren moesten, zoo geven zij voor; en als zij dan aanwezig zijn weten zij van de repetitie van het vorige niets, zij stellen geen belang in wat behandeld wordt, zijn er blijkbaar met hun aandacht niet bij, tenzij ze gedurig bij hun naam geroepen en opgeëischt gemaakt worden, en gaan even wijs of liever even onwetend weer heen als zij gekomen zijn. Zij kunnen vaak ook moeilijk volgen wat behandeld wordt. Men zou wel afzonderlijke catechisatiën mogen hebben voor zulke ontrouwen en achterblijvers, waar altijd weer de eenvoudigste waarheden op de eenvoudigste wijze werden behandeld. Maar daarvoor ontbreekt de tijd. En op de gewone catechisatien kan men toch niet altijd de oppassende en ijverige leerlingen laten lijden om de anderen bij te werken, door gedurige herhaling van wat de oppassenden reeds weten. Zoo komt het dat er menigeen is, die ook de enkele uren waarin zij aanwezig zijn even goed konden wegblijven, want de catechisatie werpt totaal geen vrucht voor hen af. Het heet dan dat zij zóóveel jaar de catechisatie bezocht hebben en dus wel goed onderwezen zullen zijn. Maar de werkelijkheid is, dat zij vanwege dat ongeregeld komen zoo goed als niets hebben geleerd.

Wenschelijk zou ook wezen dat de ouders meewerkten met de predikanten om de leerlingen goed hun werk te laten maken. Daar zijn op de catechisatie zoo weinig tuchtmiddelen om onwilligen aan te sporen, dat de medewerking der ouders waarlijk niet overbodig is. Wij kennen ouders, die hun kinderen op Zondag niet vroorfoven om uit te gaan, voor zij hun catechisatielessen voor die week hebben opgezegd. Maar de meesten onderzoeken nooit eens of hun kinderen leeren, overhooren ze nooit en gaan nooit na of zij eenig nut van de catechisatie hebben. Met de school is het anders. Welke vrucht die geeft wordt wel onderzocht. Maar die kost ook geld en de catechisatie hebben ze toch voor niemendal.

Het kan niet gezegd worden hoe ontmoedigend dat is voor den catecheet, die zijn best doet om de jeugd met de waarheid bekend te maken. Hij ziet klaar in dat al den arbeid van al die Maandagen en Dinsdagen voor een groot, zeer groot deel der aan zijn zorge toevertrouwde leerlingen zoo goed als nutteloos is en gevoelt zich bezwaard, als hij denkt aan de rekenschap, die hij eenmaal van zulke leerlingen en van den arbeid aan hen moet geven. En als gij het oog over de gemeente laat gaan, dan merkt gij duidelijk den schadelijken invloed der gebrekkige onderwijsing. De kennis der waarheid bij de jonge menschen is gering. Allerlei dwalingen, waarvoor vooral in de steden zooveel propaganda gemaakt wordt, hebben vat op hen. Zij worden omgevoerd met allen wind van leere. Het is bedroevend zooveel jonge menschen er zijn, die daardoor straks aan de Kerk den rug toekeeren. Er worden allerlei pogingen aangewend om door Evangelisatie te winnen, en dat is uitnemend. Maar als het zoo gaat, kunnen wij niet eens behouden wat wij hebben, en dat moet toch allereerst het streven zijn.

Laten daarom, nu de catechisatiën weer voor 10 maanden worden hervat, alle ouders eens ernstig meewerken en deze opwekking, die ook door de ouderlingen bij het huisbezoek zoo gedurig wordt gebracht, ter harte nemen en daarnaar handelen. Draagt zorg om de kinderen, als zij 13 jaar zijn geworden — voor schoolkinderen worden geen catechisatien gehouden — te zenden en daarmee te handelen naar de plechtige belofte bij den doop uwer kinderen afgelegd. Laten ze ook nu, niet eerst over enkele weken, maar aanstonds komen. Zendt ze *geregeld zonder verzuim toe te laten*. Laat u niet vertellen, dat er geen catechisatie gehouden wordt, tenzij dat officieel is bekend gemaakt. Zorgt dat zij hun lessen leeren. Onderzoekt als zij thuis komen van de catechisatie, eens of zij naar iets opgeëischt hebben, of zij vorderingen maken en *vergezelt ze vooral met uwe gebeden*.

Misschien weet gij ouders, die wel een aansporing behoeven en de Kerkbode niet lezen — die zijn er velen —, och, stelt ze dan deze regelen ter hand.

In onzen gevaarlijken tijd vol dwaling en verleiding, dient wel al wat ons mogelijk is biddend te worden gedaan om onze jeugd te bewaren en op te voeden in de kennis der waarheid, opdat zij onder den zegen des Heeren straks tot een welbewust belijden worde gebracht. Mogen daartoe dan de catechisatien *ook door uwe medewerking en gebed* dienstbaar worden.

Officieele Berichten.

Kort Verslag van de Vergadering der Classis Leiden, 14 Augustus 1913

Na het zingen van Ps. 84 vs. 3 opent hr. De Bruyn namens de Kerk van Hazerswoude de Vergadering met het lezen van Gods Woord en gebed.

Ds. Broekstra is Praeses.

De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

Besloten wordt voortaan op den eersten Donderdag der maand September te vergaderen in plaats van in Augustus.

Na vermelding van de ingekomen stukken brengt Ds. Kouwenhoven rapport uit van de laatstgehoudene Partic. Synode te Gouda. De Synode heeft de Classes opgewekt tot de bespreking der predikantstractementen. Als Commissie om over deze zaak te rapporteeren, voor deze Classis betreft, worden benoemd Ds. A. Roorda, Ds. T. H. Woudstra, en de ouderlingen D. de Bruyn, C. Eggink en W. Warnaar.

Ds. Meysing rapporteert over de kas voor Art. 11 en 13 D. K. Hij stelt namens de Deputaten voor, dat voortaan de onkosten volgens Art. 13 (verzorging van Emeriti enz.) worden voldaan volgens de daarvoor bestaande regeling; maar die voor Art. 11 (Hulpbehoevende kerken in deze provincie) volgens den rooster der Classicale kosten.

Dit wordt aangenomen. De rekening dezer Deputaten wordt nagezien en goedgekeurd, en de begrooting voor het nieuwe boekjaar aangenomen.

Besloten wordt, dat het percentage, waarin de kerken naar hare draagkracht indertijd aangeslagen zijn, zal worden herzien. Met den Penningmeester der Classis worden de Deputaten voor Art. 13 daartoe aangewezen.

In de plaats van Ds. Bouma wordt Ds. Rietberg tot Deputaat voor Art. 11 en 13 gekozen, en Ds. Roorda voor de Inwendige Zending. Ds. Woudstra wordt gecontinueerd als Deputaat voor Theol. School en Vrije Universiteit.

Bij Art. 41 wordt advies gegeven in zake censure. — Een voorstel, door Rijnsburg ingediend aangaande het Sabbathsvraagstuk, drukt den wensch uit om binnen de Classis te komen tot meerder eenheid van behandeling, vooral omtrent personen in publieken dienst, en vraagt om eene commissie van rapport over deze zaak te benoemen.

Alzoo wordt besloten, en als Commissie aangewezen Ds. Broekstra, Ds. Koers en ouderl. Van Doornik.

Ds. Impeta wordt herbenoemd tot Deputaat voor de Zending.

Gerapporteerd wordt, dat de attesten van Ds. Bouma bij zijn vertrek naar Hoogeveen, en van Ds. Tooman bij zijne komst naar Leiden zijn goedgekeurd.

Ds. Koers van Noordwijk rapporteert namens de Deputaten voor Evangelisatie. Na uitvoerige bespreking wordt besloten eerlang eene bijzondere Classisvergadering te houden in zake Lisse.

De boeken van den Penningmeester voor de Inwendige Zending worden nagezien en goedgekeurd.

De Zendingsdeputaten deelen mede, dat Ds. Netelenbos D. V. op 6 November te Genua hoopt scheep te gaan, om weldra zijn arbeid in Wonosobo te hervatten. De pogingen om een Zendeling-arts te vinden voor ons terrein op Java zijn tot nog toe niet gelukt.

Bij de rondvraag wordt vooral op meerdere verspreiding van het *Kerkblad* aangedrongen.

Aan het ingekomen verzoek om predikbeurten voor Rosendaal kan niet worden voldaan.

Rozende kerk Hillegom.

De Praeses sluit de Vergadering, en gaat voor in dankzegging.

Namens de Classis voorn.
H. J. KOUWENHOVEN Dz.

Buitenland.

Duitschland. De moderne Theologie in verdrukking?

Niemand minder dan de moderne hoogleeraar Troeltsch klaagt er over, dat de moderne Theologie in Duitschland een zwaren strijd heeft voor haar bestaan. Natuurlijk wil Troeltsch niet toegeven dat de moderne Theologie uit een wetenschappelijk oogpunt beschouwd achteruit gaat. Hij heeft alleen het oog op den uitwendigen druk die op haar wordt uitgeoefend, terwijl de zooveel lager staande positieve Theologie van hooger hand wordt bevorderd.

Dit ligt volgens den hoogleeraar minder aan de regeering dan aan den politieken en parlementairen toestand. De mannen van het behoud denken dat een geloovige Theologie steun biedt voor het gezag en voor de orde in den Staat. Dat geeft aan de positieven een invloed waaraan geen ministerie zich kan onttrekken en die invoed is niet beperkt tot de Theologische faculteiten; alleen de natuurwetenschappen zijn door de behoeften der groot-industrie daarvoor beveiligd.

Zoo oordeelt een man als Troeltsch. Doch wat is daarvan aan? Hij zelf zetelt in Heidelberg en weet zóó de „eenheid" der faculteit te handhaven, dat de orthodoxen in Baden er niet aan kunnen denken een hunner mannen aldaar als hoogleeraar te zien optreden, gelijk de minister van eeredienst in den landdag nog deze dagen uitsprak. Ook aan de universiteit te Giessen is de deur voor de orthodoxen zoo goed onder bescherming der regeering gesloten, dat niemand hunner er binnen kan. In Jena is hetzelfde op te merken, ook daar trekt de regeering en de universiteit één lijn, waardoor alle positieven geweerd worden.

Maar wellicht heeft Troeltsch meer het oog gevestigd op Pruissen? Doch de Opperkerkeraad legt het er gedurig op toe om te verhinderen dat er ook maar één „positieve" in zijn college komt. Ook van den minister van eeredienst kan niet gezegd worden, dat hij de modernen heeft teruggezet; want sedert jaren is door de regeering het stelsel toegepast dat de verschillende richtingen dezelfde rechten hebben. De positieve benoemingen aan de Universiteit van Marburg toonen duidelijk aan dat de minister aldaar een einde maakt aan de stelselmatige onrechtvaardige uitsluiting der positieven.

In een ding heeft Troeltsch gelijk, en daaruit is zeker te verklaren dat hij zoo pessimistisch over de toekomst der moderne Theologie oordeelt. Immers al is de meerderheid der Theologische professoren modern en al is het kerkbestuur in moderne handen, en al is een moderne predikantenstand gevormd, en al is er een invloedrijke pers die de moderne denkbeelden propageert — dit alles geeft weinig wanneer het blijkt dat de theologie toch niet in staat is de menschen op den duur te boeien. Troeltsch klaagt er over dat de vrijzinnigen onder de burgerij en de moderne beschaafden tegenover de Theologie „indifferent" geworden zijn. De groote massa van het volk wil van Theologie niets weten; het nieuwe Christendom trekt niet. Het is daarom niet te verwonderen dat men de Theologische professoraten voor overbodig houdt, en dit zooveel laat gelden dat men bij het stichten van nieuwe universiteiten van een Theologische faculteit eenvoudig afziet. Dit alles is voor Troeltsch niet verborgen, maar hij ziet niet dat de moderne Theologie daarvan de oorzaak is. Dit is althans zeker, dat toen het Christendom zich uitbreidde en een macht werd in de wereld, niet de moderne theologie aan het woord was. Toen de reformatie nieuw leven bracht was het evenmin de moderne Theologie die daartoe den stoot gaf. En evenzeer toen de kerken door het rationalisme verwoest waren, kwam het Réveil niet uit den hoek waar de modernen gelegerd zijn. Overal waar het modernisme optreedt is een tijdlang belangstelling, evenals men kijkt naar het afbreken van een huis, maar daarna, als het slooperswerk is verricht, ziet niemand er meer naar.

N.-Amerika. De voorgestelde revisie der kerkenordening der Geref. Kerk, beoordeeld door een predikant dier Kerk.

Dat de revisie van de kerkenorde door de synode der Geref. Kerk in N.-Amerika voorgesteld, gevaar oplevert voor die Kerk, wordt door den predikant A. W. de Jonge in *de Hope* in het licht gesteld. Daar Ds. de Jonge predikant is van de Geref. Kerk van Hull, zoo heeft het betoog, dat in het nummer van 12 Aug. van *de Hope* werd opgenomen, zeker beteekenis. Het komt hierop neer:

Ds. de Jonge vergelijkt de bepalingen van art. 68 der Dordtsche kerkenordening met den tekst der voorgestelde revisie en komt dan tot het besluit dat de Dordtsche kerkenorde eischt dat de Catechismus zal worden uitgelegd volgens de Zondagsafdeelingen, die in den Catechismus gemaakt zijn, beginnende met Zondag 1 en eindigende met Zondag 52.

Maar de voorgestelde revisie laat deze woorden weg en zegt alleen „dat het systeem der Christelijke leer, vervat in den Heidelbergschen Catechismus", moet verklaard worden binnen den tijd van vier jaren. Men behoeft dus niet meer de Zondagsafdeelingen te verklaren, doch het systeem der Christelijke leer in den Catechismus vervat.

Ds. de Jonge wijst er terecht op dat we een systeem der Chr. leer in de leerboeken der Systematische Theologie hebben, doch niet in den Heid. Catechismus. Onze Heidelberger is geen wetenschappelijke verhandeling, waarin de stukken des geloofs systematisch gerangschikt zijn, maar een praktisch boekske, waarin op bevindelijke wijze gesproken wordt tot het hart eens Christens, om hem te sterken in den strijd des levens, door voor hem uiteen te zetten op praktisch eenvoudige wijze de grondwaarheden der Schrift, die hij dient te kennen, om te blijven „standvastig,